Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: Hallintovaliokunta maanantai 18.5.2026 klo 09.00 / HE 17/2026 vp
Hallituksen esitys eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Asiantuntijalausunto

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) kiittää mahdollisuudesta tulla hallintovaliokunnan kuultavaksi ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

DVV pitää esitystä yleisesti kannatettavana ja laadukkaasti valmisteltuna ja kiinnittää huomionsa ensin lainsäädännön toimeenpanon edellytyksiin ja sitten korostaa kansallisesti säädettävän maavaatimuksen haasteita. DVV näkemyksen mukaan toimeenpanon vaikuttavuuden takaamiseksi tulisi varmistaa seuraavat seikat.

Esityksellä tavoitellut hyödyt toteutuvat vain resursoimalla toimeenpanoa riittävästi. Esitys loisi lainsäädännölliset edellytykset sähköisen tunnistamisen ja luottamuspalveluiden laajavaikutteiselle uudistamiselle Suomessa. Sekä kansalaiset että organisaatiot saisivat esityksen myötä käyttöönsä korkeatasoiset digitaalisen identiteetin palvelut, joita hyödynnettäisiin laajasti sähköiseen asiointiin Suomessa ja suomalaisten arjessa. Laajalla kansalais- ja organisaatiokäytöllä olisi saavutettavissa laajat hyödyt, jotka voisivat merkittävästi ylittää esityksen vaatimien palveluiden tuotantokustannukset.

DVV korostaa, että kyseessä on EU-asetuksen toimeenpanon lisäksi mahdollisuus toimeenpanna kansallisesti merkittävä sähköisen tunnistuksen ja luottamuspalveluiden uudistus. Onnistuessaan uudistus tuottaisi jo laajakäyttöisten digitaalisen identiteetin palveluiden uudistuksen lisäksi uusia tapoja hyödyntää tietoja luotettavasti digitaalisen lompakon avulla. Vuonna 2026 ennusteen mukaisesti valtio maksaisi Suomi.fi kautta välitettyjen tunnistustapahtumien kustannuksena luottamusverkoston yksityisille toimijoille on noin kahdeksan miljoonaa euroa ja kustannukset ovat kasvussa. Ilman riittävää panostusta toimeenpanoon uhkana olisi, että jatkossa valtio maksaisi edellä mainitun lisäksi vähällä käytöllä olevan eIDAS-asetuksen mukaisen luottamusinfrastruktuurin ylläpidon. Riittävällä panostuksella asetuksen mukainen lompakko voisi korvata valtion luottamusverkostoon maksamat tapahtumakohtaiset tunnistuspalvelut, joka näkyisi valtiolle suorana kustannussäästönä. Lisäksi digitaalinen lompakko mahdollistaisi uusia kustannustehokkaammin tuotettavia palveluita, kuten digitaalinen henkilöllisyystodistus tai ajokortti sekä muut luotettavat todisteet tai tiedot, joita myös yksityinen sektori voisi myöntää lompakkoon.

Käyttöönoton edellytykset on varmistettava kansalaisille laajasti Suomessa. Uudistuksen hyödyt mahdollistuvat vain lompakon laajalla käytöllä, jonka merkittävin mahdollistaja on sujuva käyttöönotto kansalaisille. Käyttöönottoa säätelevät toimeenpanoasetukset ja niihin liittyvä standardit päivittyvät edelleen (liite), mutta jo nyt on selvää, että myös käyntiasioinnilta odotetaan merkittävää asema käyttöönotossa. Tällä hetkellä digitaalisen lompakon tunnistusvälinettä eniten vastaavat korkean tason tunnistusvälineet ovat passi ja henkilökortti, jotka kansalainen voi saada käyttöönsä

asioimalla poliisin toimipisteessä. Tämän kansalaisille jo tutun reitin mahdollistaminen olisi avain laajaan käyttöön myös nyt esitettävässä uudistuksessa. Käyttöönoton resursoinnissa olisi siis tärkeä varmistaa, että kansalaisten jo laajasti tuntema ja viranomaisen korkealle tasolle arvioima sekä valvoma toimipisteverkosto olisi käytettävissä myös esityksen mukaisen lompakon käyttöönotossa. Poliisin toimipisteverkosto on kansallisesti maantieteellisesti kattava ja vastaa laajan asiakaskunnan tarpeisiin, siinä missä lompakon tuottavan DVVn oma toimipisteverkosto on maantieteellisesti harvempi ja vastaa vain satunnaisempaan asiointitarpeeseen.

Ilman riittävää panostusta käyttöönottoihin ja niitä tukevaan asiakaspalveluun voisi syntyä ja vakiintua vaikeasti käyttöönotettavan palvelun maine, joka estäisi myöhemmin laajan käytön ja siten hyötyjen saavuttamisen. Erillisessä liitteessä avataan yhä päivittyvien eIDAS-asetuksen täytäntöönpanoasetusten tilannetta. Niillä on keskeinen vaikutus lompakon toteutuksiin eikä niiden vaikutusta voida vielä tarkasti arvioida keskeneräisyyden vuoksi, minkä vuoksi niiden tarkempi vaikutusten arviointi ei myöskään sisälly nyt annettuun hallituksen esitykseen.

Tietojenkäsittelyn maavaatimuksia ei tulisi säätää lain tasolla. DVV haluaa kiinnittää huomiota esityksen kohtaan *Laki digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta 7 § Toimivaltaiset viranomaiset, viranomaisen tehtävät ja tietojen käsittely,* jossa on ehdotettu säädettäväksi *”Digi- ja väestötietoviraston tulee käsitellä poliisin luovuttamia 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja Suomessa.”* Ehdotettu säädösperusta ei olisi yhdenmukainen seuraavien seikkojen kanssa:

- Perustelut maakohtaisesta käsittelystä nojaavat vanhoihin yli 10 vuotta takaisiin päätöksiin (PeVL 6/2013 vp.).
- Ehdotettu säätely ei olisi saman suuntaista valtiohallinnon pilvipalvelulinjausten kanssa (VM julkaisuja 2024:49).
- eIDAS-asetuksen uudistus on päivittänyt perustan henkilön tunnistetietojen käsittelyyn EU alueella ja asettaa jäsenvaltioissa tapahtuvan käsittelyn korkealle luottamustasolle, maakohtainen rajaaminen suppeammin kuin EU-maiden tasolla ei olisi asetuksen hengen (*mm. eIDAS-muutosasetus 2024/1183 45 g artikla*) mukaista.

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi DVV katsoo, että tietojen käsittelyn perusteet tulisi olla sen toimivaltaisen viranomaisen vastuulla, jolle tietojen käsittelyn tehtävä on säädetty. Hitaasti päivittyvä lakitasoinen säätely osaltaan rajaisi toimivaltaisen viranomaisen kykyä reagoida toimintaympäristön muutoksiin.

Rehn Pekka 911137806
Digitaalinen allekirjoittaja: Rehn Pekka 911137806
Päiväys: 2026.05.15 10:51:07 +03'00'

Pekka Rehn

Ylijohtaja

Digitaalinen allekirjoittaja: Pitkänen Mikko 91162341N
Päiväys: 2026.05.15 10:47:59 +03'00'

Mikko Pitkänen

Johtaja